

2. Kleščice, s katerimi se izjemljejo bolna jajčka.

3. Lesen hramiček, toliko dolg, da se va-nj postavijo, koliko da se komu poljubi, valilni koritci ali posamezno, ali po dva in dva. Tak hramiček mora imeti odprtino za dotok in odtok vode s tanko mrežico iz medenega drata, in pokrov za zapor. Prikladno je tudi, da se vloži v tak hramiček rešetka (rost) iz lep-tovja, katero plavajočo vzdržujeta dva neprodušna ci-lindra; na taki rešetki ostanejo korita vedno v eni in tisti višini vode.

Kdor si hoče omisliti dobre valilne aparate, naj jih naroči pri trgovcu gosp. Karolu Karingerji v Ljubljani, kateri tudi natančno vsacega podučí, kako se rabijo aparati.

Oplodenje jajčkov.

Ribja jajčka se umetno oplodi na ta način: Malo pred drstenjem, pri postrvah tedaj od meseca oktobra do januarija naj riborejec shrani ribe v dobrem hramičku ali pa v malem ribniku, iz katerega se lahko vsak čas vjamejo. Včasih se poskusi, če postrvi, ako se jih nekoliko pritisne na trebuhu, ne spuščajo iker ali mleka. Ako se to zgodi, napolni se skledica 1½ palca visoko z vodo, v kateri je postrv živela, vzame se ena ikrnica iz hramička ali ribnika, ter se na lah-koma po trebuhu proti repu gladi in stiska, da spusti ikre, in koj potem, najdalje v eni minuti se osmuče isto tako mlečnjak, na kar se vse s prsti prav lahko premeša in se nekoliko minut potem na miru pusti. Ako je več oseb pri tem delu, se lahko mlečnjaki in ikrnice ob enem osmučejo, če se ima mnogo rib, naj bode pripravljenih več z vodo napolnjenih skledic. En mlečnjak služi za več ikrnic, ter se čez nekoliko dni zopet lahko rabi. Koristno je, da se pred oplodenjem ikrnice in mlečnjaki ločeni v vodah hranijo.

Če so ribe nad 4 funte težke, olajša se osmučenje, ako se z jermenom 1" širokosti iz mehkega usnja napravi zanjka, s katero se opaše riba pod prsno plavuto, ribja glava drži naj se kviško.

Če se mora močno pritiskati, da pridejo ikre ali mleko na dan, če se prikaže kri ali pa če se držijo jajčka še v kepah, je znamenje, da še niso zrela, v tem slučaju naj se dene riba zopet v hramiček nazaj; če se pa prikaže gnojna tekočina s praznimi jajčnimi kožicami in ovenelimi jajčki, so ikre nerabljive.

Ko so ikre na navedeni način oplodene, priredé se valilni koriti, njih dno se posuje ½ palca visoko s čisto izmitim prodnim peskom, in potem se vložé v v valilni hramiček tako globoko, da za ¼" visoko iz vode stojé. Na to se strese kacih 6 žlic iker previdno v korito, in sicer tako, da ne ležijo ena nad drugo, na kar se pokrijejo s pokrovom.

Gojitev oplodenih iker.

Vsak dan je treba paziti:

1. Da so luknjice pri koritih odprte, da je voda vedno čista, in da prosto skozi teče;

2. s kleščami (pinceto) se odstrani nemudoma vsako bolno jajce, katero se spozna po kredobeli barvi; isto tako se mora odstraniti vsakatera tuja živalica in ona sivobela kosmina, katera se drži okrog bolnih iker;

3. ikre je treba varovati pred njim sovražnimi živalicami, iste so:

- a) povodna miš,
- b) pastaričica (tica),
- c) povodni kos,
- d) vodna kura (liska), kakor tudi
- e) pred radovednim človekom.

4. Skrbeti se mora, da so korita varna pred naglim nalivom in pred prenizko višino vode.

Gojitev mladih ribic.

Postrvi proderó navadno v 7 tednih jajčkino lupino, in potrebujejo posebnega varstva.

Dokler ne izgubé ribice popčnih mehurčkov, hranijo se še v koritcih, in paziti je, da je vedno prost dotok čiste vode. — Še boljše se ohrani zaplod v lesenem hramčeku, v katerem sti za dotok in odtok dve mreži iz medenega drata (čvežna), in v katerem je dno po-sipano s čisto izmitim prodecom.

Piče ne potrebujejo mladiči, dokler ne izgubé popčnega mehurčka. Paziti se pa mora na njih sovraž-nike, ki so:

1. Mrčesna ličinka, to je, črviček, kateri v svoji, iz malih kamničkov ali lesenih koščekov izdelani hišici v dnu vode okoli lazi, in mlade ribice pokončuje in sné. Ta mrčes se odstrani s pinceto (kleščami);

2. nek večji, popolnem izrastli povodni mrčes;

3. vse uže prej omenjene živali, pred vsem pa je treba odstraniti postrvam jako nevarnega povodnega kosa;

4. nikakor se ne sme puščati blizo ribice družega plemena, ker pojedó mlade ribice;

5. hram, v katerem so mlade ribice, se postavi tako, da je višina vode v njem vedno enaka.

Izpuščenje rib v proste vode.

Ko so mlade ribice povžile redilno snov popčnega mehurčka, se smejo izpustiti v prosto vodo. Izbrati se pa morajo plitvi kraji, v katere ne pridejo velike ribe, in še v tacih mestih je treba vlagati kamenje, dile in drevje, pod katerimi se skrije mladi zarod pred nevarnim sovražnikom. Kdor pa hoče mladino še dalje pod svojim nadzorstvom gojiti, bodi-si v valilnici ali v odprtem ribniku, ta naj skrbi, da dobijo ribice 8- do 12krat na dan hrano.

Za pičo služijo nastrgana jetra, možgane, drobno sekljane gliste (črviči) in odpadki mesa iz kuhinje.

Varovati je ribice pred tatovi, vidrami in vsemi uže prej navedenimi sovražniki ter se mora vedno paziti, da je dotok in odtok vode v redu.

Odbor ribiškega društva.

Deželni zbor kranjski.

11. seja dné 14. oktobra.

Po prečitanji in odobrenji zapisnika slednje seje prečita poslanec Klun naslednje sklepe 10. tajne seje:

1. Odpustitev bivših uradnikov prisilne delavnice Kuniberta Drenika in Janeza Kozjeka in podelitev miloščine 40 gold. za Frančiško Drenik v mesecu aprilu 1884. se vzame na znanje.

2. Trem otrokom Kuniberta Drenika: Frančiški, Frideriku in Alojziji — se za tri leta, pričenshi s 1. dnem oktobrom 1884. iz zaklada posilne delavnice podeli miloščina po 50 gold., ki se naj izplačuje njihovi materi Frančiški Drenik.

3. Deželni odbor se pooblaščuje, nastaviti odpuščenega uradnika Ivana Kozjeka kot uradnika „extra statum“ proti povrnitvi škode, za katero on solidarno s Kunibertom Drenikom jamči in katera naj se potem prevzame na deželni zaklad.

4. Vodji gosp. Rihardu Dolencu na slapski šoli se stalna plača začenshi s 1. januarijem 1885. l. poviša za *

200 gold. na leto in se mu pusti njegova dosedanja osebna doklada.

5. Deželni odbor se pooblasti, da v imenu deželnega zbora izvrši prezentacijo z dnem 26. septembra 1884. po ljubljanskem konzistoriji razpisanega Wollwitz-Flachenfeldovega kanonikata po določilih zdaj merodajnega ustanovnega pisma Wollwitzevega.

6. a) Račun o stroških, zadevajočih deželno slavnost l. 1883. se vzame na znanje, in se potrди skupni znesek stroškov 65.976 gold. 53 1/2 kr.;

b) deželnemu odboru se naroča, da razdeli in zaračuni stroške za obnovitev posameznih deželnih poslopij v dotičnih računskih sklepih za leto 1884.;

c) deželnemu odboru se naroča, porabiti za razstavo napravljeno opravo v novem muzeji in jo tedaj izročiti vodstvu muzeja.

Nekatere došle peticije izročijo se raznim odsekom.

Poslanec Murnik poroča v imenu deželnega odbora gledé dovoljenja nekaterih občinskih priklad in predlaga:

I. Občini Koprivnik, okraja kočevskega, dovoli se za l. 1884. razen ji uže od deželnega odbora dovoljene 25% priklade še 50% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred, dalje za 1885. leto 75% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred.

II. Občini Češnovc, okraja črnomeljskega, dovoli se za leto 1884. razen uže od deželnega odbora dovoljene 50% priklade še 8% priklada na vse neposrednje davke z izrednim nakladom vred.

Se dovoli.

Poslanec dr. Poklukar poroča ustno v imenu finančnega odseka o proračunu slapske šole za 1885. leto.

Potrebščine bodo znašale	7916 gold.
zaklada je	6110 "

toraj primanjkljeja . 1806 gold.

kateri se bode moral pokriti iz deželnega zaklada.

Proračun se potrди.

Dalje se vzprejme naslednji predlog gospodarskega odseka:

„Deželnemu odboru se naroča, da predloži prošnje visokemu c. kr. skupnemu ministerstvu in obema zbornicama državnega zbora, da bi se izdala postava, s katero bi se uredile deželne in občinske priklade od državnih železnic v zmislu enake resolucije drugih deželnih zborov.

Poslanec Detela poroča ustno v imenu gospodarskega odseka o ustanovitvi vinarske in sadjarske šole na Dolenjskem ter predlaga:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Na Dolenjskem se ustanovi vinarska in sadjarska šola s programom in statuti vinarske in sadjarske šole na Slapu.

2. Deželnemu odboru se naroča:

a) da poišče z izvedenci za ta namen pripravno posestvo ter da se prične za to pogajati, da bi se dotično posestvo ali kupilo ali v najem vzelo;

b) da naprosi visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo za pripraven donesek iz državnega zaklada za ustanovitev in vzdržavanje te šole;

c) da o vspehu tega svojega naloga deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju poroča in določen nasvèt stavi gledé nakupa, eventualno najema šolskim namenom primerne posestva.

3. Ko se ustanovi vinarska in sadjarska šola na Dolenjskem, ima slapska vinarska in sadjarska šola nehati, ves njen inventar je porabiti za novo osnovano šolo na Dolenjskem, kamor je premestiti učno in pomočno osebje s Slapu.

4. Deželni odbor se pooblašuje, pogajati se z lastnikom slapske grajščine, gosp. grofom Karolom Lanthierijem, zastran tega, da bi ostalo na Slapu vzgledno gospodarstvo s praktičnim podučevanjem o vino- in sadjereji.“
(Konec prih.)

Uradno pojasnilo o učnem jeziku v naših ljudskih šolah.

Odgovor gosp. dež. predsednika na interpelacijo gospodov dež. poslancev Obreze in tovarišev zaradi učnega jezika na mestnih ljudskih šolah.

Visoki deželni zbor!

V seji visokega deželnega zbora 1. oktobra so gospodje deželni poslanci Adolf Obreza in tovariši vložili interpelacijo, v kateri so stavili do c. k. vlade sledeča vprašanja:

1. Je li res, da se je sklep mestnega zastopa ljubljanskega, vsled katerega se je slovenščina vpeljala v ljubljanske ljudske šole kot učni jezik, z ukazom c. k. deželnega šolskega sveta ustavil?

2. Ali je res, da se bode slovenščina kot učni jezik iz omenjenih šol izpodrinila in bode na nje mesto stopila nemščina?

3. Kako more slavna c. k. vlada z ozirom na določbe temeljnih državnih zakonov to opravičiti?

Štejem si v čast, da na ta vprašanja odgovorim tako-le:

Najprvo moram omeniti, da sklepa mestnega zastopa ljubljanskega, vsled katerega bi se bila vpeljala v mestne ljudske šole slovenščina kot učni jezik, deželni šolski svèt ni ustavil, in tudi ga ustaviti ni mogel, kajti po §. 6. državnega zakona z dné 14. maja 1869., št. 62, o učnem jeziku in o podučevanju v drugem deželnem jeziku ne določuje mestni zastop, ampak — držeč je pri tem mej, ustanovljenih v zakonih — deželno šolsko oblastvo samo, katerega sklepi in ukazi so tedaj v tej zadevi merodajni.

Naj to stvar nekoliko bolje pojasnim.

Gledé podučevanja v jezikih na javnih ljudskih šolah je c. k. deželni šolski svèt kranjski z razpisom z dné 8. oktobra 1870., št. 316, z ozirom na zadnji stavek §. 51. državnega zakona o ljudskih šolah, v izvršitev učnega reda z dne 20. avgusta 1870., št. 7648, naznanil vsem c. k. okrajnim glavarjem in županu mesta ljubljanskega, da je v ljudski šoli na Kranjskem, razven v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenjskem, jezik slovenski učni jezik. Ako bi se v kaki šoli zraven tega jezika učil tudi nemški jezik kot drugi deželni jezik, ravnati se je po pravilu, da se s podukom v nemščini začne še le po tem, kedar začnejo učenci uže dobro brati in pisati v materinem jeziku. Nameša podučevanja v nemškem jeziku je razna, po tem kakor je, ali pripravljati mladino za srednje šole ali pa učiti se tega jezika za dejansko potrebo. Prvo se doseže s tem, da se nemščina uči v četverorazrednih šolah kot zapovedan ali obligaten predmet, drugo pa s tem, da se uči, v kolikor nanese potreba ali to želé šolske občine, kot nezapovedan predmet (čl. 7. tega razpisa).

Ta naredba, po kateri se je tudi nemškemu jeziku po potrebi odkazalo mesto v slovenskih ljudskih šolah, opira se na sklep deželnega šolskega sveta z dne 8. oktobra 1870., pri katerem so sodelovali gospodje dr. Bleiweis kot ud deželnega odbora, deželni šolski nadzornik dr. Jarc in stolni proš dr. Pogačar. To so možaki, katere po pravici spoštuje vsak Slovenec.

Omenjeno naredbo je c. k. deželni šolski svèt pozneje na podlagi nasveta občinskega zastopa ljubljan-